

Lokale maatschappelijke (vrijwilligers)organisaties in coronatijd

Ten geleide

Gemeenten subsidiëren een breed scala aan maatschappelijke (vrijwilligers)organisaties.

1. Welzijn/zorg volwassenen en Jeugd

Het betreft bijvoorbeeld vrijwilligersinitiatieven, club- en buurthuiswerk, gemeenschaps- en dorpshuizen, wijkcentra en -collectieven, algemeen doelgroepenvervoer, buddies/maatjes. Deze organisaties/initiatieven zouden tot de zogeheten algemene voorzieningen in de Wet maatschappelijke ondersteuning kunnen worden gerekend. Vóór de Wmo maakt zij deel uit van de Welzijnswet.

Ten behoeve van de jeugd gaat het om kinderwerk, speeltuinen, jeugdorganisaties, scouting e.d. Deze voorzieningen vallen in strikte zin niet onder de Jeugdwet, want deze wet is anders dan de Wmo met name gericht op het voorkomen en oplossen van problemen.

2. Cultuur en Sport

Voorts gaat het lokaal om cultuur en sport. Er zijn 10.000 amateurkunstverenigingen en 20.000 amateursportverenigingen. Veel van hen ontvangen gemeentelijke subsidie. Ook zijn er door gemeenten gesubsidieerde sportvoorzieningen voor bepaalde doelgroepen en wijken. Hierbij is er geen wettelijke verplichting of kader voor de lokale overheden.

3. Kerkelijk en Identiteitsgebonden

Daarnaast zijn er dergelijke (vrijwilligers)organisaties lokaal actief, veelal op eigen kracht, bijvoorbeeld met name in de kerkelijke en identiteitsgebonden sectoren.

Coronatijd

Ad 1. Welzijn/zorg volwassenen en Jeugd

De ministeries van VWS en V&J hebben met de VNG op 26 maart financiële garantie-afspraken gemaakt over de Wmo en Jeugdzorg. Hierover is een brief van VWS-minister Hugo de Jonge mede namens de minister voor Rechtsbescherming naar de VNG gekomen.

Onduidelijk is echter in hoeverre algemene lokale voorzieningen voor volwassenen (incl. ouderen) en jeugd hiertoe gerekend worden. Zo zijn bijvoorbeeld de speeltuinen die zorgen hebben geuit via Jantje Beton door VWS verwezen naar de algemene corona-steuemaatregelen van het kabinet.

Link naar VWS-brief aan VNG:

<https://vng.nl/sites/default/files/2020-03/brief-vng-coronacrisis-financiele-duidelijkheid-jeugdzorg-en-maatschappelijke-ondersteuning.pdf>

Ad 2. Cultuur en Sport

2.1. Amateurkunstverenigingen

Gevolgen coronavirus voor amateurkunstverenigingen (concept Landelijk Kenniscentrum Cultuureducatie en Amateurkunst)

Er zijn ongeveer 10.000 amateurkunstverenigingen in ons land. Gemeenten subsidiëren veel van deze organisaties met naar schatting ongeveer (10)(2b). De totale gemeentelijke netto-uitgaven aan cultuur zijn (10)(2b) hiertoe behoren ook cursussen en uitvoeringen ten behoeve van amateurs. Ruim 5.000 mensen hebben eind maart in 4 dagen de LKCA-inventarisatie ingevuld naar de gevolgen van de coronacrisis voor verenigingen en andere amateurkunstinitiatieven. 3.485 van hen hebben dat gedaan als bestuurder van een vereniging. Een grote respons, die de impact op de amateurkunstsector laat zien. In de onderstaande rapportage de kernbevindingen over de verenigingen. Andere bevindingen volgen later.

Gevolgen voor activiteiten

Amateurkunstverenigingen hebben massaal gehoor gegeven aan de maatregelen van het kabinet tegen het coronavirus. Alle verenigingen hebben hun repetities, lessen en concerten en evenementen stopgezet. Een kwart van de verenigingen die ook lessen verzorgt zoekt naar alternatieve manieren om de lessen door te laten gaan. In de praktijk betekent dit online lesgeven. En de helft van de verenigingen die de komende periode concerten, optredens, voorstellingen en tentoonstellingen hadden gepland hoopt dit later te kunnen inhalen.

	Organiseren we niet	Gaan gewoon door	Worden later ingehaald	Definitief geannuleerd	Alternatief aanbod	Totaal
	%	%	%	%	%	%
Repetities	7	0	11	78	4	100
Lessen	53	0	8	26	13	100
Concerten, optredens, voorstellingen, tentoonstellingen	12	2	42	41	3	100
Evenementen, competities, festivals	45	2	24	28	2	100

Doorbetaling professionals m.n. niet officiële ZZP'ers

Het stopzetten van het culturele verenigingsleven heeft directe gevolgen voor een grote groep artistiek begeleiders en docenten die voor de verenigingen werken. Meer dan helft van de verenigingen is voornemens om de dirigent, regisseur of ander artistiek begeleider voorlopig (deels) door te betalen. Van de verenigingen die lessen verzorgen wil 40 procent de docenten (deels) door betalen. Maar de verenigingen laten ook weten dat de maatregelen tegen het coronavirus niet te lang moeten duren, anders is het voor hen niet vol te houden. Professionals die waren ingehuurd voor concerten of andersoortige evenementen worden veel minder vaak doorbetaald. Een derde van de verenigingen die met betaalde professionals werken weten überhaupt (nog) niet hoe ze om moeten gaan met de betaling nu alles is stopgezet. Aandachtspunt hierbij is dat het veld van professionals zeer divers is. Lang niet alle professionals zijn als zzp'er ingeschreven. Dan is de vraag in hoeverre zij gebruik kunnen maken voor de steunmaatregelen voor zzp'ers.

	Doorbetaald	Deels doorbetaald	Niet doorbetaald	Weten we nog niet	Totaal

	%	%	%	%	%
artistiek begeleider(s) (dirigenten, regisseurs, etc.)	49	7	13	31	100
docent(en)	36	4	24	36	100
professionals/betaalde krachten (bij concerten)	11	3	52	34	100
professionals/betaalde krachten (bij evenementen)	10	2	53	34	100

Financiële schade

Meer dan de helft van de verenigingen lijdt financiële schade. Dat varieert van (10)(2b) tot (10)(2b). De gemiddelde kosten per vereniging zijn (10)(2b) voor de periode half maart tot 6 april (sommige organisaties rekenen Pasen ook nog mee, dus tot met 13 april). Bij de Kamer van Koophandel staan ongeveer 10.000 amateurkunstverenigingen ingeschreven. Dat zou neerkomen op een kostenpost van ongeveer (10)(2b) voor de hele verenigingssector.

De bovenstaande bevinding vraagt wel om de aanvulling dat de verenigingen maar een deel zijn van de amateurkunstsector. Veel beoefenaars verenigen zich via stichtingen, projectmatige initiatieven of in informele verbanden. De totale kosten voor de amateursector liggen dus een stuk hoger. Van de verenigingen geeft gelukkig de meerderheid aan dat ze voorlopig voldoende financiële reserves hebben om de kosten en gedeerde inkomsten zelf als vereniging te kunnen opvangen. Maar ze geven tegelijkertijd aan dat het niet te lang moet duren, want dan komen ze in de problemen. Bovendien geeft een vijfde van de verenigingen aan dat ze verwachten (een deel) van hun subsidie-inkomsten mis te lopen door geannuleerde activiteiten. In een toelichting geven verenigingen verder aan nog moeilijk een inschatting te kunnen geven, omdat de periode nog onduidelijk is (toen nog tot minimaal 6 april). Een aantal gaf kosten per maand aan.

(10)(2b)

Ondersteuning

Een kwart van de verenigingen geeft aan extra ondersteuning nodig te hebben in deze periode. Verscheidene van hen geven aan behoefte te hebben aan financiële ondersteuning, zeker op de langere termijn wanneer de maatregelen van kracht blijven. Een ander belangrijk vraagstuk waar ze mee worstelen en waar ze hulp bij nodig hebben is hoe om te gaan met de artistiek begeleiders, docenten en andere betaalde krachten waar ze mee werken (ook in juridische zin).

Verwachte impact

Op een schaal van 1 tot 10 van de te verwachten impact op de continuïteit van het verenigingsleven geven de verenigingen een 6,3. Dat lijkt geen grote paniek te veronderstellen, maar wel serieuze zorgen. Met name wanneer de maatregelen de komende maanden aanhouden. Bovendien schat 40% van de verenigingen op een impact van 8 of hoger. Wat zijn precies de gevolgen waar de verenigingen zich zorgen over maken? Ze noemen de volgende zorgen:

- Nog meer annuleringen van concerten/uitvoeringen.

- De periode april, mei, juni is voor veel verenigingen een belangrijke bron van inkomsten (Pasen, Koningsdag, 4/5 mei en 75 jaar bevrijding).
- Er is vrees dat leerlingen of leden weg zullen weggaan.
- Ook neveninkomsten vallen weg, zoals barinkomsten, inkomsten uit acties die nu niet door kunnen gaan (bijv. oud papier).
- Voor het najaar wordt gevreesd dat er geen of minder leerlingen terug zullen komen. Consequentie kan zijn er geen opstart van een orkest of groep is aan het begin van het nieuwe seizoen
- Verschillende respondenten benoemen het risico van kwaliteitsverlies als de crisis langer gaat duren.
- Een aantal verenigingen benoemt de kans dat een langer durende crisis tot opheffing of faillissement gaat leiden.

2.2. Amateursportverenigingen

Er zijn ongeveer 20.000 amateursportverenigingen in ons land. De gemeentelijke subsidie aan sportbeoefening is (10)(2b). Daarnaast geven gemeenten (10)(2b) aan accommodaties. Beide uitgavenposten komen grotendeels aan de lokale amateursport ten goede.

Bij de amateursport spelen grotendeels dezelfde problemen als bij de amateurkunst. De beoefenaren betalen een contributie veelal per seizoen waarvoor zij thans geen tegenprestatie krijgen en waarbij inhalen lastig zomet onmogelijk is. Het gaat om trainingen, wedstrijden, competities en tournooiën die zijn stopgezet. Veel competities worden dit seizoen niet hervat. Naast de contributie ontvangen de verenigingen normaal gesproken inkomsten uit horeca, kaartverkoop, clubattributen e.d. Ook de inkomsten uit reclame en sponsoring kunnen onder druk komen vanwege de sluiting van een groot deel van het lokale midden- en kleinbedrijf. De vaste lasten lopen echter door zoals de huur voor veld- en zaalaccommodaties, onderhoud en (extra) beveiliging. Ook moeten de organisaties bereikbaar blijven en actuele voorlichting aan hun leden verstrekken.

Tot slot, Tekortkomingen algemene corona-steunmaatregelen

- Indien er niet sprake is van een eigen accommodatie is er ook geen aanspraak op de TOGS-regeling. Bovendien vallen bijvoorbeeld slechts 2.500 van 20.000 amateursportverenigingen onder de SBI-codes die gelden voor deze regeling. Ook bij de 10.000 amateurverenigingen met name in de beeldende kunst is dat onduidelijk. Vanwege corona gesloten welzijns-/jeugdorganisaties lijken er helemaal buiten te vallen.

De trainers/begeleiders in de amateurkunst en -sport zijn vaak freelancers, geen officiële ZZP-ers die als zodanig 1225 uur per jaar werkzaam zijn. Daarmee is de TOZO regeling voor hen niet van toepassing.

Bij de NOW-regeling leidt blijvende gemeentelijke subsidie tot een beperktere omzetzaling. Daarmee vallen de amateurkunst en -sport geheel buiten de regeling of krijgen zij een beperkte compensatie.